

Felles klagenemnd for behandling av klagesaker etter lov om universiteter og høyskoler § 3-7 (8), § 4-7 til § 4-10 og § 7-9

Universitetet i Sørøst-Norge
v/ nemnd for studentsaker
Postboks 235
3603 Kongsberg

Bergen, 18.04.2024
Deres ref.: 21/18048
Vår ref.: 24/00804 (163/2022)

Unntatt offentligheten etter offl. § 13 første ledd, jf. fvl. § 13 første ledd

SAK NR. 163/2022: VEDTAK FATTET AV FELLES KLAGENEMND I SAK OM ANNULLERING OG UTESTENGING PÅ GRUNN AV FUSK

Det vises til vedtak fattet av klagenemnda ved Universitetet i Sørøst Norge (heretter USN) i sak 21/18048, som ble påklaget til Felles klagenemnd.

Saken er tidligere behandlet av Felles klagenemnd under møte 30.09.2022, der vedtak fattet av klagenemnda ved USN ble stadfestet.

Bakgrunnen for den nye behandlingen er at Kunnskapsdepartementet i brev av 08.11.2023 har uttalt at enkelte vedtak i Felles klagenemnd (nemnda) gjort i perioden 01.04.2022 til 22.09.2023, er ugyldige på grunn av at tidligere leder for klagenemnda og to studentrepresentanter (et medlem og et varamedlem) i denne perioden var ugyldig oppnevnt, og at disse sakene må behandles på nytt. Dette gjelder vedtak, der nemnda ikke ville ha vært vedtaksfør uten at noen av de ugyldige oppnevnte medlemmene deltok, og saker der det var dissens i nemndas opprinnelige behandling og stemmen til noen av de ugyldige oppnevnte medlemmene var avgjørende for innholdet i vedtaket.

Felles klagenemnd ville ikke ha vært vedtaksfør under behandling av saken i møtet 30.09.2022, uten at leder var til stede, jf. § 3 i Forskrift om felles klagenemnd for behandling av klagesaker etter lov om universitet og høyskoler. Vedtaket er derfor ugyldig, og det må treffes nytt vedtak.

Felles klagenemnd har på denne bakgrunn besluttet å behandle klagerens sak 22/01475 (163/2022) på nytt med ny nemndssammensetning, jf. forvaltningsloven § 35 første ledd

HK-dir – Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse

Postboks 1093, 5809 Bergen post@hkdir.no

bokstav c. Klageren ble i brev 22.01.2024 informert om at Felles klagenemnd ville gjøre en fornyet behandling av klagesaken med ny nemndssammensetning våren 2024.

Felles klagenemnd med riktig sammensetning, behandlet saken under møte 15.03.2024. Tidligere vedtak fattet av Felles klagenemnd ble opphevet. Vedtak fattet av klagenemnda ved USN ble stadfestet.

FELLES KLAGENEMND BEMERKER

Felles klagenemnd er rett klageinstans i saker om annullering og utestenging, jf. forskrift nr. 1192 om Felles klagenemnd for behandling av klagesaker etter lov om universiteter og høyskoler (uhl.) § 3-7 (8), § 4-7 til § 4-10 og § 7-9, fastsatt av Kunnskapsdepartementet 10.10.2005. Felles klagenemnd kan som klageinstans prøve alle sider av saken, jf. forvaltningsloven § 34 andre ledd.

Habilitet

Av de medlemmene i Felles klagenemnd som deltar i behandlingen av omgjøringsaken, deltok Liv Sandvik og Frode Randal i den tidligere behandlingen av saken.

På grunn av den medieoppmerksomheten som har vært omkring Felles Klagenemnd sitt arbeid, har Felles Klagenemnd vurdert om disse medlemmers deltakelse i den tidligere behandlingen av saken, er et særegent forhold som er egnet til å svekke medlemmenes upartiskhet, og derfor medfører at medlemmene er inhabile i behandlingen av omgjøringsaker, jf. fv1. § 6 annet ledd. Felles klagenemnd har avgjort habilitetsspørsmålet etter fv1. § 8, og har kommet til at nemndas medlemmer er habile i vurderingen av omgjøringsaken.

I vurderingen av habilitetsspørsmålet har nemnda vektlagt at det rettslige utgangspunktet er at tidligere deltakelse i behandlingen av en sak som tas opp til ny behandling av det samme organet, ikke fører til inhabilitet. Nemnda er et kollegialt organ der hvert medlem har ansvaret for å gjøre seg opp en selvstendig mening om sakene og det må kunne forutsettes at de også ved den nye behandlingen foretar en objektiv og saklig vurdering. Nemndsmedlemmene er utnevnt fordi de har den kompetanse og bakgrunn som kreves etter forskrift om felles klagenemnd § 2 annet ledd.

De forhold som har skapt medieoppmerksomhet og har ført til at saken må behandles på nytt, knytter seg ikke til noen av de nåværende medlemmene av Felles klagenemnd, men til at tidligere leder og to studentmedlemmer var oppnevnt i strid med forskriften.

Medlemmene har ingen egeninteresse i utfallet av saken. De aktuelle medlemmene vurderer ikke seg selv som inhabile i saken.

Kunnskapsdepartementet har i brev til Felles Klagenemnd datert 5. januar 2024, også gitt uttrykk for at departementet ser det som klart at deltakelse i den tidligere behandlingen av et vedtak som er oppe til ny behandling, ikke fører til inhabilitet, med mindre det foreligger særlige forhold i den enkelte sak.

Det enkelte medlem har ansvaret for å vurdere om det foreligger særlige forhold som kan føre til inhabilitet. Ingen av de aktuelle medlemmene har gitt uttrykk for at det foreligger slike forhold.

Sakens bakgrunn

Klageren er [REDACTED], representert ved advokat Snorre Kristiansen ved forrige behandling av saken. Klageren er student ved [REDACTED] i [REDACTED] ved USN med opptak høsten [REDACTED]. Saken gjelder mistanke om fusk ved innlevering av arbeidskrav i emnet [REDACTED], høstsemesteret 2021.

I forbindelse med sensur ble det oppdaget tekstlikhet mellom klagerens aktivitetskrav og en tidligere besvarelse fra høsten 2020. Ouriginal-rapporten avdekket 30 prosent tekstlikhet mellom klagerens aktivitetskrav og annen tekst, hvor 20 prosent av aktivitetskravet har tekstlikhet med en tidligere besvarelse fra 2020. I notat (udatert) uttaler sensor at begge besvarelser har likheter i rekkefølge og innhold i introduksjonen. Sensor vurderer at metodedelene ikke er mer likt enn det man må kunne forvente. Når det gjelder diskusjonen uttaler sensor at det er en del tekstlikhet på side 12-14, utover dette ser besvarelsen tilsynelatende selvstendig ut. Det fremgår av uttalelse fra sensor av 04.04.2022 at det er påfallende at rekkefølge og strukturering av innhold i oppgaven er veldig lik den tidligere oppgaven, og sensor forklarer videre at dette ikke noe hun pleier å se på oppgaver som omhandler det samme.

USN gjennomførte en samtale med klageren 05.12.2022, hvor klageren uttaler at h[REDACTED]n er sjokkert over at h[REDACTED]n er mistenkt for fusk. Klageren har brukt pensumbøker, fagbøker og oria som kilder når h[REDACTED]n arbeidet med aktivitetskravet. H[REDACTED]n har vært nøye med å føre alle kilder og brukt mye tid på oppgaven. Av uttalelse fra klageren (udatert) forklarer klageren at h[REDACTED]n har brukt mange kilder og h[REDACTED]n har vært påpasselig med å oversette, skrive ned og omformulere tekst til egne ord. Aktivitetskravet er klagerens originalt arbeid.

Klagerens advokat innga uttalelse i saken 04.02.2022, hvor anføres at det objektive og subjektive vilkår for fusk er til stede. Klagerens advokat anfører at et flertall av treffene i plagiattrapporten er tatt ut av sammenheng, og viser til at plagiatskontrollen kun viser at det foreligger likheter mellom annen tekst. Flere besvarelser som har vist til samme kilder vil øke sannsynligheten for like besvarelser, og det må ved vurderingen vektlegges om oppgaven legger opp til at svar skal gi uttrykk for pensumlitteratur eller egne tanker. I de tilfeller der klageren henviser til kilder på en adekvat måte, uten å fremstille andres tanker som sine egne, vil det ikke foreligge plagiat. Likhetene mellom besvarelsene kan forklares med bruk av like kilder, og lærestedet har ikke fremlagt tilstrekkelig med bevis for at klageren har fusket.

Klagenemnda ved USN behandlet saken i møte 21.03.2022. Klagenemnda ved USN fant at klageren hadde fusket forsettlig ved innlevering av aktivitetskravet og fattet vedtak om annullering og utestengelse i to semester, nærmere bestemt vår- og høstsemesteret 2022. Det ble ved avgjørelsen lagt vekt på sensors uttalelse og likheten mellom de to besvarelsene.

Vedtaket ble påklaget av klagerens advokat 28.03.2022, hvor det vises til tidligere anførsler. Det anføres at lærestedet ikke har tatt en vurdering på alternative årsaker til likhetene mellom besvarelsene. Videre har ikke lærestedet med tilstrekkelig grad av sannsynlighet bevist at det foreligger en objektiv fuskehandling.

Klagenemnda ved USN vurderte klagen 08.04.2022, men fant ikke at det fremkom nye opplysninger som medførte at vedtaket skulle omgjøres. Klagenemnda ved USN opprettholdt sitt tidligere vedtak. Saken er deretter oversendt Felles klagenemnd for videre behandling.

Saken står for Felles klagenemnd slik den har gjort tidligere for underinstansen. Det vises til sakens dokumenter.

Rettslig grunnlag

Vilkårene for annullering på grunn av fusk følger av uhl. § 4-7 første ledd bokstav b. Vilkårene for utestenging gjelder tilsvarende, jf. § 4-8 tredje ledd.

I forarbeidene til lov om universiteter og høyskoler av 2005, fremgår det i merknadene til §§ 4-7 og 4-8 at bestemmelsene er en videreføring av §§ 42 og 54 i den gamle universitets- og høyskoleloven, og privathøyskoleloven §§ 10e og 10i, jf. Ot.prp. nr. 79 (2003-2004) kap. 12. Dette innebærer at rettskilder til den tidligere loven fortsatt kan være relevante.

Bestemmelsen i uhl. § 4-7 første ledd bokstav b omfatter fusk på «eksamen eller prøve, eller under gjennomføringen av vedkommende kurs», jf. § 4-8 tredje ledd. Klagerens aktivitetskrav inngår som en del av kurset og er omfattet av bestemmelsene.

Videre må to kumulative vilkår være oppfylt. For det første må det rent objektivt foreligge fusk eller forsøk på fusk. For det andre må det foreligge subjektiv skyld. Studenten må ha handlet forsettlig eller grovt uaktsomt, jf. uhl. § 4-8 tredje ledd og § 4-7 første ledd bokstav b.

Objektivt vilkår

Det første spørsmålet Felles klagenemnd skal ta stilling til er om forholdet objektivt sett er fusk.

Departementet har uttalt seg nærmere om meningsinnholdet i fuskebegrepet i Ot.prp. nr. 40 (2001-2002) punkt 12.1.10 på side 54, hvor det blant annet heter:

Departementet legger til grunn at det er å anse som fusk når en student har ulovlige hjelpemidler tilgjengelige under en eksamen eller på andre måter handler i strid med eksamensreglementet eller regler om kildebruk.

Det følger av forskrift om studier og eksamen ved Universitet i Sørøst-Norge § 8- 8 (2) hva som skal anses som fusk:

....
«Som fusk eller forsøk på fusk regnes blant annet:

- c. plagiering:
 - presentere andres arbeid som sitt eget uten tilstrekkelig kildehenvisning
 -
 - manglende markering av sitat
 - parafisering ved å benytte seg av andres materiale, men selv bearbeide materialet i noen grad uten å oppgi kilde.»

...

Felles klagenemnd har funnet det bevist at forholdet objektivt sett er fusk. I vurderingen av det objektive vilkåret har Felles klagenemnd lagt vesentlig vekt på Ouriginal-rapporten, sensors notat (udatert) og uttalelse av 04.04.2022 hvor tekstlikhetene som er avdekket mellom klagerens eksamensoppgave og klagerens tidligere besvarelse fremkommer. Nemnda viser til sensors uttalelse hvor det fremgår at klagerens aktivitetskrav har lik rekkefølge og strukturering av innhold som den tidligere besvarelsen. Videre vurderer nemnda at det foreligger en betydelig grad av tekstlikhet, hvor hovedsakelig lik tekst er gitt små språklige endringer. Klageren har ikke henvist til kildene i løpende tekst eller i litteraturliste. Lik tekst er gjennomgående ikke markert som sitat. Når dette ikke er gjort, vil det for leseren ikke være mulig å skille mellom hva klageren har skrevet og hva andre har skrevet.

Nemnda har merket seg klagerens anførsler om at tekstlikheten mellom klagerens aktivitetskrav og den tidligere besvarelsen skyldes bruk av like kilder. Felles klagenemnd bemerker at det ikke er usannsynlig at ulike besvarelser vil ha noen likheter. Likevel vurderer nemnda at likhetene som er avdekket mellom klagerens aktivitetskrav og den tidligere innleverte besvarelsen ikke alene kan tilskrives dette, og viser til det som er beskrevet ovenfor om likhetens omfang og art. Tekstlikhet i drøftingsdelen gjør tilfeldig overlapp særlig lite sannsynlig.

Felles klagenemnd har kommet til at det objektive vilkåret for fusk er oppfylt, jf. forskrift om studium og eksamen ved USN § 8-8 (2).

Subjektivt vilkår

Det neste spørsmålet Felles klagenemnd skal ta stilling til er om vilkåret forsett eller grov uaktsomhet (skyldkravet) er oppfylt.

Forsett foreligger i de tilfeller hvor en person har foretatt en bevisst handling. Dette innebærer at klageren må ha vært klar over den faktiske handlingen som medførte at det objektive fuskevilkåret er oppfylt.

Det er ikke krav om hensikt om fusk for å oppfylle kravet til forsettlig utført fuskehandling.

Kravet til forsett omfatter heller ikke kunnskap om hvorvidt handlingen er ulovlig eller ikke.

Felles klagenemnd finner det bevist at klageren har fusket forsettlig i forbindelse med innleveringen av arbeidskrav.

I vurderingen av vilkåret om skyld legger nemnda vesentlig vekt på arten og omfanget av tekstlikheten som er avdekket mellom klagerens aktivitetskrav og den tidligere innleverte besvarelsen, jf. Ouriginal-rapporten og sensors uttalelser. Nemnda viser til at klagerens besvarelse inneholder tekstlikhet mot den tidligere innleverte besvarelsen. For nemnda fremstår likheter av et slikt omfang og av en slik art, som klare objektive holdepunkter for at klageren bevisst har kopiert tekst fra den tidligere besvarelsen.

De subjektive og objektive vilkårene for fusk er oppfylt.

Reaksjon

I henhold til uhl. § 4-7 første ledd og § 4-8 tredje ledd er det hjemmel for annullering og utestenging fra institusjonen, samt tap av retten til å gå opp til eksamen ved andre institusjoner i inntil ett år.

Felles klagenemnd har funnet det bevist at klageren har fusket forsettlig i forbindelse med innlevering av arbeidskrav.

Forsettlig fusk innebærer et grovt tillitsbrudd, og både allmennpreventive og individualpreventive hensyn tilsier at det må reageres strengt.

Etter retts- og forvaltningspraksis er den normale reaksjonen ved forsettlig fusk annullering og utestenging i to semestre uavhengig av størrelsen på den aktuelle eksamen, prøve eller kurs.

Klagenemnda ved USN har fattet vedtak om annullering av klagerens eksamen og utestenging vår- og høstsemesteret 2022. Dette er i tråd med praksis.

Felles klagenemnd har merket seg at den samlede saksbehandlingstiden – ved underinstansen og til saken ble behandlet første gang av klageinstansen – er på til sammen 10 måneder. Nemnda vurderer at dette ikke har vært for lang saksbehandlingstid.

Felles klagenemnd har etablert en praksis for at lang samlet saksbehandlingstid før klagenemnda tar stilling til saken, kan føre til nedsatt reaksjon. Bakgrunnen for dette er at lang ventetid på å få en avklaring, kan utgjøre en ekstra belastning for klageren. Nemnda har på denne bakgrunn vurdert om det skal ha betydning for reaksjonsfastsettelsen at saken nå gjenopptas ca. 17,5 måneder etter at Felles klagenemnd behandlet saken første gang. Nemnda har kommet til at det ikke er grunnlag for nedsettelse av reaksjonen i tilfeller der en kommer til at nemndas første vedtak var innholdsmessig riktig. Klageren har da fått en avklaring ved det første vedtaket, og det forhold at saken senere gjenopptas på grunn av at Felles klagenemnd ikke var vedtaksfør ved første gangs behandling, utgjør etter nemndas vurdering ikke en slik tilleggsbelastning at det tas hensyn til ved reaksjonsfastsettelsen.

Felles klagenemnd har funnet at annullering av eksamen og utestenging i to semestre er en riktig reaksjon i denne saken. Felles klagenemnd stadfester reaksjonen fastsatt av klagenemnda ved USN.

Vedtaket er etter ny behandling i samsvar med det Felles klagenemnd kom til i vedtak fattet 04.10.2022, men siden dette vedtaket er ugyldig på grunn av feil sammensetning av nemnda, opphever Felles klagenemnd dette vedtaket og treffer nytt vedtak, jf. forvaltningsloven § 35 første ledd bokstav c.

VEDTAK

Vilkårene i uhl. § 4-7 første ledd bokstav b og § 4-8 tredje ledd er oppfylt. Felles klagenemnd bestående av Ernst Nordtveit, Fredrik Boksasp, Liv Sandvik, Frode Randal, og Julie Marie Næss har fattet slikt enstemmig

v e d t a k:

1. Vedtak fattet av Felles klagenemnd 04.10.2022 oppheves.
2. Vedtak fattet av klagenemnda ved Universitetet i Sørøst Norge i sak 21/18048, om annullering av eksamen og utestenging i to semester, stadfestes.

Vedtaket er endelig og kan ikke påklages.

Ernst Nordtveit
leder for Felles klagenemnd

Klagenemndas vedtak kan bringes inn for prøving ved tingretten. Slikt søksmål må reises innen tre måneder etter at endelig vedtak foreligger. Søksmålsfristen beregnes fra 22.04.2024. Institusjonen dekker alle omkostninger ved søksmålet i første rettsinstans, herunder også honorar til saksøkers advokat etter offentlig salærsats, jf. uhl. § 4-11 og § 4-8 femte ledd.

Dette dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ingen fysisk signatur.